

Podáváme vařené maso (kuřecí, hovězí, ryby) nebo kočičí a psí kapsičky či konzervy, vařené vejce, granule. Zeleninu a ovoce příliš neocení, do jejich jídelníčku nepatří piškoty, sladkosti, tvaroh, mléko a mléčné výrobky. Ke krmivu nabídneme misku s vodou. Pokud si nejsme jistí, zda ježek potřebuje pomoci, můžeme se řídit základním pravidlem – ježek je noční tvor a pokud jej najdete za bílého dne, je s ním vždy něco v nepořádku! Při nálezů velmi malých mláďat, zraněných, nemocných ježků a ježků s nízkou podzimní váhou vždy volejte příslušnou záchrannou stanici pro volně žijící živočichy (www.zvirevnouzi.cz).

Ježek na zahradě a jak ho přilákat

Původní ježčí biotopy v současné době mizí nebo se z nich stávají chudá obhospodařovaná pole, kde se nedaří hmyzu, ježkům ani jiným živočichům, neboť zde nenacházející dostatek potravy a vhodné úkryty. Vlastníte-li zahradu, můžete ji uzpůsobit tak, že bude lákat ježky a zároveň pro ně bude i bezpečná. Ježkům by měl být v první řadě umožněn průchod vaší zahradou v podobě laťkových plotů jimiž snadno proleze nebo lze vybudovat ježčí průlezy. Ideálním řešením jsou samozřejmě živé ploty, které ježkům poskytnou i úkryt. Betonové plochy a nízké posekané „anglické“ trávníky nelákají svou chudou rozmanitostí žádné živočichy. Snažte se tyto plochy v zahradě omezit a nahradit je částmi s neposekanou trávou a druhově bohatými loučkami, chodníčky vytvořte šetrně k přírodě (např. z položených plochých kamenů či vysypané štěrkem, mulčovací kůrou). Samozřejmě je nepoužívání žádných jedů nebo jakékoliv chemie při péči o vaši zahradu. Různé návnady pro

hlodavce či slimáky mohou pozřít i jiní živočichové! V koutech zahrady můžete vybudovat místa vhodná pro ježčí hnízda jako jsou hromady listů nebo kletí pod stromy, naskládané kameny, staré desky opřené o stěnu kůlny atd. nebo přímo ježčí úkryt vybudovat. Dávejte pak pozor při pálení listů či přehazování hromad zahradního odpadu – popálení nebo zničení zimního hnízda mívá pro ježka fatální následky. Nevytvářejte na své zahradě pasti! Hluboké rybníčky, šachty, díry, světlíky, výkopy se mohou stát smrtelnou pastí, proto je vždy zakrývejte nebo umožněte ježkovi se dostat ven (například vložení prkna, po které vyleze, mělký břeh rybníčku...). Ježky také mohou ohrožovat domácí mazlíčci, psi nemají problém ježka i přes bodliny zakousnout. Na začátku jara a ke konci podzimu, kdy je málo potravy, můžete ježkům nabídnout na své zahradě i krmení (viz výše). Trvalé krmení během celého roku se nedoporučuje. Samozřejmě je ale mělká miska s vodou, která zachrání před žízní v letních vedrech nejednoho bodlináče.

Tento leták byl vydán Ekoporadnou Tišnovsko za podpory města Tišnova.

Ekoporadna Tišnovsko

Email: ekoporadna@tisnovsko.eu

Web: <http://tisnovsko.eu>

město
TIŠNOV

Kapesní minimum

Ježci

Ježci patří k nejstarším žijícím savcům na naší planetě a jsou rozšířeni téměř po celém světě (kromě Ameriky). Do čeledě **ježkovití** v současnosti řadíme 16 druhů ježků, v našich končinách najdeme dva druhy z r. *Erinaceus* – **ježka západního** (*E. europaeus*) a **ježka východního** (*E. roumanicus*). Velikost dospělého ježka je 20–30 cm a váha se pohybuje od 600 g do 1300 g dle ročního období. V přírodě se dožívají max. 7 let, většina však nedožije stáří 1 roku. Nejdůležitějšími smysly jsou čich a sluch, jsou to noční zvířata, a proto má zrak spíše slabší význam při orientaci a hledání potravy.

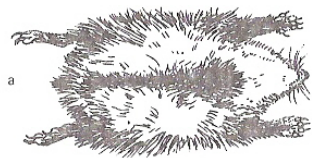
Areál výskytu ježka východního i západního se u nás překrývá, a proto můžeme v ČR narazit na oba druhy ježků. Ježka západního (obr.1, a) poznáme podle tmavých „brýlí“ okolo očí a tmavé skvrny mezi předními končetinami, bodlinky jsou při pohledu z blízka stejnoměrně pruhované a dělají dojem „učesanosti“. Ježek východní (obr. 2, b) tuto kresbu v obličejí nemá, na hrudi má bílou náprsenku nebo je břicho celkově světlé. Bodlinky jsou nepravidelně pruhované a rostou do různých směrů a ježek působí „rozčuchaně“.

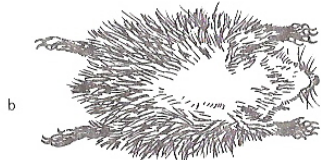
Obr.1

Obr.2

Obr. a

Obr. b

Ježci běžně doprovázejí člověka na jeho zahradách a místech, která obhospodařuje, a je poměrně snadné jej zahlédnout. Ideální krajina pro ježky je pestrá a zahrnuje různé remízky, živé ploty, křovinatá místa a houštiny s bujnou vegetací, které se střídají s malými lučními plochami. Vhodné prostředí pro ježky však u nás pomalu mizí a není divu, že se ježci objevují i na místech, která pro ně nejsou bezpečná jako jsou zahrady uprostřed měst, městské parky obehnané silnicemi apod. Krajina hustě protkaná silnicemi způsobuje, že jich mnoho končí pod koly aut.

Ježci jsou **hmyzožravci** a jejich jídelníček se převážně skládá z brouků, housenek, žížal, střevlíků, různých larev, stonožek a mnohonožek, mravenců a dalších druhů hmyzu, občas si pochutná na slimácích či hlemýždích. Skladba potravy se liší podle roční doby. Ježek není vegetarián a nenosí si jablíčka na bodlinách, jako je často předkládáno v pohádkách malým dětem.

Páření ježků v našich zeměpisných polohách probíhá od dubna do srpna. Samečci často urazí velké vzdálenosti, aby našli samičku. Následují námluvy, kdy samec krouží okolo samičky a ta se zprvu zdráhá a samce odhání, než je svolná k páření. Březost trvá 35 dní a v hnízdě, které si samice staví, rodí obvykle 4-5 mláďat. Narozená mláďata váží 12-25 g, jsou slepá, hluchá, bez srsti a bez bodlin. Ve věku dvou týdnů otevírají oči a ve třech týdnech se již vydávají na první procházku mimo hnízdo a učí se hledat potravu. Samice je kojí až do věku šesti týdnů, než jsou plně samostatná. Často se mluví o „**pozdních**“ **vrzích ježků** nebo **pozdních ježčích mláďatech**. Toto souvisí s odlišným chováním v době ukládání se k zimnímu spánku a s dobou rozmnožování u obou druhů ježků. Ježek východní se budí dříve a mláďata se rodí již v červnu. Naopak ježek západní spí déle a mláďata se tedy rodí až v srpnu. Dva vrhy mláďat tedy stihne pouze ježek východní, odchov druhého vrhu u ježka západního je časově nemožný. Pokud však samice o mláďata přijde, může samozřejmě ještě tentýž rok znovu zabřeznout.

Nedostatek potravy ježci přežívají v podobě **zimního spánku**. Ten je řízen kromě snížením nabídky potravy také poklesem teploty, zkrácením délky dne, změnou tlaku i hormonálně. V našich končinách se ježci pomalu ukládají ke spánku v říjnu, ale pokud je teplý podzim, může to být i později. Pro přečkání zimního spánku si ježek staví **hnízd**o, jehož struktura umožňuje izolaci a zároveň brání předčasnému tlení a neobývá ho tolik půdních organismů. Při upadání do zimního spánku ježkovi postupně klesá jeho tělesná teplota až na teplotu okolí, avšak nikdy neklesá pod 1 °C, snižuje se i tep srdce a dechová frekvence. Své tělesné

funkce sníží tak, aby spotřeboval co nejméně energie. Během léta se ježci vykrmují, aby měli dostatečnou zásobu tuku na zimu. Tuk se ukládá jako tzv. **hnědý a bílý tuk**. Bílý tuk zajišťuje energii pro minimální metabolismus během spánku a hnědý tuk napomáhá při probouzení, které je rovněž energeticky náročné. Během spánku ježek ztrácí cca 30 % ze své celkové hmotnosti, proto se na zimu musí vykrmit alespoň na váhu 600 g. Ježci obvykle s jinými jedinci svého druhu nesdílí svá hnízda, vzájemně by se rušili ve spánku, výjimkou mohou být odrostlá mláďata se samicí.

Našli jsme ježka. Co s ním?

Od začátku léta můžeme nalézat ježčí mláďata. Najdeme-li mládě slepé, holé s bílými bodlinami, potřebuje vždy lidskou (nejlépe odbornou) pomoc. Pravděpodobně došlo k úhynu matky, malí ježci v takovém případě opouštějí hnízdo a bezmocně se plazí po okolí a pískavými zvuky matku volají. Jsou velmi náchylní na prochladnutí a vyhladovění. U osrstěných, již vidoucích mláďat, která se potulují bez matky, se orientačně řídíme vahou. Mláďata cca do 250 g jsou ještě kojena a nejsou plně samostatná, je třeba je předat do odborné péče a podávat jim ještě mléčnou náhražku. Pokud se váhově pohybují na hranici čtvrt kila a jeví se v pořádku, stačí jim pomoci dokrmováním na zahradě, případně vytvořením nějakého úkrytu. Pro podzimní ježky je důležité nabrat váhu na zimování. Pokud má ježek na začátku listopadu alespoň 500 g, má velkou šanci zimu přežít. Takovým ježkům můžeme pomoci dokrmováním.